

Svar på frågor angående beiz  
och bågskid vid glasbrukens i  
äldre tid.

Luf 77

/

1). Arbetet slutade vid Frånys  
glasbruk varje dag kl 4 em. Det  
var ingen skilnad annat än  
på jul- och midsummaraftnar,  
då man började tidigare - vid  
2 tiden på natten. Då var det  
inte mer än 2 inlägg i ugnen.  
Pannan var vi uppe och började  
vid 4 på morgnarna. Småpylkan-  
na fiske upp och skälla i ord-  
ning vid  $\frac{1}{2}$  4. Vi fiske värka  
märkare och bennmakare. Arbetet  
slutade jul- och midsummaraf-  
ten kl 7 på morgnarna. Vid Frånys

hillsverkades turhåusglas. Lördagar-  
na var som vanliga dagar med  
arbete till kl. 4. Inomhus gjordes  
de som hade familj det i ord-  
ning. Vi småpojkar var och  
lekte och badade och på vintern  
snöbollades vi. Ungdamen var på  
sommaren ute på vägarna och  
dansade. Några dansband fanns  
inte annat än vid midsommars,  
som Karla bruket styrde an.  
Sedan revs den. Den byggdes upp  
år efter år och så restes maj-  
stång. Vid Frångö dansade  
vi på togen. Där var också  
majstång.

Ungdamen kunde lägga ihop  
och vara på något släkt och festa

om. De var ibland i frångått hos  
en sniskare och dansade. De bjöds  
på mat, kaffe och spritvaror, de  
sitter hade ofta skaffat hem någon  
kanna eller liter med brännvin.  
Det var också någon som bjöd och  
bjöds igen. På den tiden var  
klar rangskilnad mellan mästare  
och arbetare. Vårt mästarna  
var brennare och uppblåsare,  
men de fick inte vara mästarna  
utan måste säga Herrn. Vid  
jule kunde det vara så att enas  
kanna bjöd in alla brennare arbetare  
till mat.

8. Lördagen var fri utom för  
småttare och "slappare" (eldare),

som fiske arbete. Skapparens hade  
12 himmars arbete. Smällaren kunde  
de vara fri, om han arbetade  
lördagsnatten. På Frånjå var  
bara en smällare. Lördag  
söndagsarbete färdkam och färd-  
kammer äret om. Lördag sön-  
dagsarbete har färdkammet på  
länge det funnits några glas-  
tenks

3). Om söndagarna såg arbetarna  
längre än annars. Det var givet att  
de behövde ha' igen sig om sön-  
dagarna. En del arbetare var  
fiskare och var ute på ryd-  
tidigt om söndagsmorgnarna.  
Det var på Frånjå. Om var-

dagarna steg arbetarna upp vid  
 $\frac{1}{2}$  4 tiden.

4) På vardagarna hade vi 8 ras-  
ker, vid 8 och 12, men bara så vi  
kann slänga i oss lite mat. Det  
gick inte då en halv timme. De som  
var längre ifrån gick ha mat med  
sig, för de kann inte hem.

37. Söndagskläder hade arbetarna  
och fanns särskilda personer, som  
inte snyggade upp sig för de tyckte  
det inte var värt sig. Skötte  
de sig, så gick de snyggt klädda  
och ungdomar och så, som var  
en 15-25 år. Alla hade söndags-  
kläder, men alla använde dem inte

6f. Det var inte ofta arblarna gick  
i kyrkan i Ekeberga. Det var ställig  
religiositet inom arblar klassen på  
den tiden. Jag tror inte de äldre  
truen gick så ofta. Om man gick  
till kyrkan, hade man det värda  
på sig, som man hade. På bruket  
brukade mårarna och tennarna  
vara i kyrkan mycket sällan  
utan om det var något särskilt.  
De andra arblarna gick i kyrkan  
sällsynt. Hade de barn som gick  
och lärde gick föräldrarna i regel  
till närvaranden samtidigt med  
dem. Var de religiösa kanske  
de gick fram en gång om året,  
men det var inte säkert. När  
de gick till närvaranden hade de



sina fina, svarta kläder, som kanske kunde vara en 20 år. De hade dem aldrig på sig annat än vid sådana tillfällen som kyrkostäta, bröllop och begraving. De hade skaffat sig dem, när de gifte sig.

7). Från Frangö gick arbetarna till Ekeberga, men de kunde också leja skyns. Det var ett par händer som bodde där i närheten, som de lejde, men det var inte så långt en 4-5 km. Ungdamen från Frangö gick till kyrkan men gick sälsam in i kyrkan var räskilda tankar, som byttes om. Skedarna såg i Frangö gårdens skolar. Toland var

det var frunt i kyrkan, för det är  
en liten kyrka. och de hade då en  
nämndt präst till att hålla på den  
tiden. Han hette Palmgren. Han var  
omöjlig till att hålla. Han kunde  
ha' kännas ut ägaren på jakt,  
särskilt på läskan. Han hade  
ord om sig att kunna mer än  
andra. Han var nog lite typiskt.  
Han kunde göra saker. I vardags  
gick han i skinnbyxor. Han  
hade sin gård i Långgå.

8). På vintern var arbetarna både  
vardags- och söndagskvällarna  
i kyrkan. Flyttan var samlingsplat-  
sen och där pratades mycket.  
Det kom ofta en del original, som



vandrade omkring, som vi tyckte  
helt. Inga möten eller sammankom-  
ster förekom. Där var ingen fackorga-  
nisation på Frangö. Inte heller på  
Kosta fanns någon fackförening där.

9. I hemmen förekom som för-  
ströcke kanske lite kortspel. Min far  
men han var kyrans, lärde Luthers och  
Johan Ants postillar. Vid bruket före-  
kom säkerligen ingen husrandakt  
O' glasblåsar hemmen fanns bilal och  
postillar, för det var vanligt att de  
gick den vid konfirmationen, men  
de slut inte ut den. De tidningar  
som hölls var Smålandsposten och  
Växjöbladet

10). I Stränga var endast några privata nöjen, som vi delat om följt. På Stränga var inga nöjflykter men på Kaskas anordnades ribband. Där tyckte de brukets flickor och vagnar och åkte i tårnäckar till någon plats intill någon gård, där de kunde bada. Det var bara någon gång på sommaren, som det förekom.

11. Ungdomen var ofta tillsammans. De kunde gå ut på vägarna och spela. De äldre höll sig i hemmen eller var hos varandra.

12). Får var ju alltid synligt men nu följde sig ingen vid det.

Berättat av f. d. verkmästaren  
Erans Walving, Målerås.

Född 1877 i Segnerstada socken, där  
fadern var läjare. Kom till Frankö  
1889 och 1900. Sedan till Korta och var  
där en 4-5 år. Vart vid följande glas-  
bruk Landvikens, Häringbargs, Bryta  
i Närke, Bräcka. Arbetat i Norge,  
värfver vid Gisslareds, Färös, Åmhamns  
Nylunds glasbruk i Södermanland,  
Norraås i Häringland, Björksbults  
i Sögbults socken. Sedan till  
Åreborgs och därifrån till Målerås  
för ca 27 år sedan.